ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА І МЕНСКАГА КОМІТЭТАЎ ЛЕНІНСКАГА КОМУНІСТЫЧНАГА САЮЗУ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

№ 60 (442) Серада, 1 чэрвеня 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдню у СЕРАДУ, ПЯТНІЦУ І НЯДЗЕЛЮ | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дню. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 903. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена“: Менск, Комсам. 25.

Ангельская нота ўраду СССР.

27-га мая Розэнгольцу была перададзена нота за подпісам Чэмбэрлена.

Зьмячаючы ў скарочаным выглядзе галоўныя палажэньні сваёй апошняй прамовы ў палаце вобшчын, Чэмбэрлен заяўляе ў гэтай ноце, што ангельскі ўрад лічыць сабе вольным ад абавязацельстваў гандлёвае згоды 1921 г, скасоўвае нададзеныя па гэтай згодзе Хінчуку і яго памоцнікам прывілеі і просіць іх аб ад'езьдзе з Англіі.

Далей у ноце зазначаецца, што ангельскі ўрад ня супярэчыць проці прадоўжаньня камэрцыйных апэрацый таварыства Аркосу і гатовы дазволіць «разумнаму ліку расійскіх супрацоўнікаў таварыства», імёны якіх будуць паведамлены Розэнгольцам, застацца ў Англіі пры ўмове надначаленьня законам краю і абмежаваньня іх дзейнасьці законным гандлем.

Нарэшце Чэмбэрлен заяўляе аб спыненьні дыплёматычных зносін з савецкім урадам, просіць Розэнгольца выехаць з сваім апаратам у працягу бліжэйшых 10-ці дзён і, даводзячы да яго ведама аб сваёй інструкцыі ангельскаму прадстаўніку выехаць з СССР, просіць савецкі ўрад даць гэтаму прадстаўніку, а таксама Прэстону ў Ленінградзе і Пэтону ва Ўладывастоку патрэбную палёгку для выезду.

Адказ Літвінава на ноту

Савецкі ўрад — гаворыцца ў ноце— азнаёміўся са зьместам уручанай учора г-ну Розэнгольцу ноты, у якой паведамляецца аб растаржэньні велікабрытанскім урадам гандлёвай згоды 1921 году і аб спыненьні дыплёматычных зносін паміж СССР і Велікабрытаніяй. Савецкі ўрад яшчэ раз рашуча адхіляе ўсе абвінавачваньні ў парушэньні ім калі-б то ня было гандлёвай згоды 1921 году, як зусім бездаказныя і ні над чым не абаснаваныя. Адзінай крыніцай гэтых абвінавачаньняў, як гэта неаднакраць было ўстаноўлена з поўнай неапраўдзяржымасьцю, зьяўляецца нядобрасумленая інформацыя, пачэрпнутая з падазронейшых бела-эміграцкіх крыніц, і падложныя дакуманты.

Савецкі ўрад костантуе, што брытанскі ўрад ня меў ніякіх законных падстаў як да парушэньня гандлевай згоды 1921г., якое выказалася ў паліцэйскім налеце на экстэрыторыяльнае памяшканьне савецкіх афіцыйных агентаў, так і да растаржэньня гэтай згоды без прадугледжанага ім шасьцімесячнага папярэджаньня.

Для ўсяго сьвету зусім ясна, што асноўнай прычынай разрыву зьяўляецца паражэньне політыкі консэрватыўнага ўраду ў Кітаі і спроба прыкрыць яго паражэньне дывэрсыяй у бок Савецкага Саюзу, а бліжэйшым повадам—жаданьне брытанскага ўраду адцягнуць грамадзкую думку ад беспасьпешнасьці бессэнсоўнага паліцэйскага налёту на Аркос і гандлёвую дэлегацыю і вывесьці брытанскага міністра ўнутраных спраў з такога скандальнага становішча, у якое ён папаў, дзякуючы гэтым налётам.

Брытанскі ўрад сыстэме нармальных зносін прадпачытае сыстэму гвалтаў і варожасьці. Ён рашыўся на разрыў дыплёматычных зносін, за які ён павінен прыняць на сябе ўсю адказнасьць, аддаючы сабе поўную справаздачу ў тым патрасеньні, якое гэты разрыў нязьбежна ўнёс у існуючыя політычныя і экономічныя міжнародныя адносіны. Ён адважыўся, аднак, на гэты акт, прыносячы ў афяру інтарэсы шырокіх мас брытанскай імпэрыі і нават брытанскай прамысловасьці.

Савецкі ўрад прымае да ведама гэты акт і разам з тым выказвае упэўненасьць у блізасьці таго часу, калі брытанскі народ пойдзе магчымасьць беспарашкоднага ажыцьцяўленьня сваіх імкненьняў да міру і да ўстанаўленьня нармальных сяброўскіх адносін з народамі Савецкага Саюзу.

Наладжвай гаспадарку, але не забывай змазваць вінтоўку!

28 мая тав. Томскі выступіў на Усесаюзным зьезьдзе працаўнікоў сувязі з прывітальнай прамовай, у якой спыніўся на разрыве англа-савецкіх дыплёматычных і гандлёвых адносін

— «Зараз,—сказаў тав. Томскі,— пытаньне аб нападзе капіталістых на Савецкую рэспубліку паўстала ва ўвесь рост перад рабочай клясай СССР, перад рабочымі ўсіх краін. Было-б неправільна зачыняць вочы на гэты факт

Урад консэрватараў, разрываючы з намі дыплёматычныя і гандлёвыя адносіны, заяўляе з фальшывай мінай: вы ад нас не ад'яжджайце, дыплёматычныя зносіны мы з вамі парвем, але гандляваць з вамі будзем.

Гэта фальшывы жэст. Разрыў дыплёматычных адносін адно з важнейшых зьвеньняў цэлага ланцугу ангельскай політыкі. Гэта вынік усіх нот. Гэта—вынік пэкінскага налёту, вынік налету на гандлёвае прадстаўніцтва ў Лёндане.

Усе гэтыя зьвеньні вядуць да наступнага этапу,—да адкрытага і ўзброенага выступленьня супроць СССР. Ці будзе яно ў бліжэйшы час, праз некалькі месяцаў, ці праз год?—Гэта справы не мяняе ні ў якой ступені.

Консэватары пайшлі-б зараз на нас, але не ад іх гэта залежыць. Гэта залежыць у значнай ступені ад нас, ад міжнародна рабочай клясы, ад усіх абставін.

Для нас гэта ставіць пытаньне аб тым, што вайна, аб якой мы заўсёды гаварылі, не за гарамі. Рабочы, наладжвай сваю гаспадарку, але не забывай змазваць вінтоўку...

Гэта ня значыць, што вайна будзе заўтра, што мы павінны зламаць усю сваю працу. Але гэта значыць, што мы усю сваю працу павінны ўзмацніць.

Вы памятаеце, што казаў Уладзімер Ільліч? Ён разьлічваў на перадышку ў некалькі год. Ён разьлічваў на перадышку ў некалькі месяцаў. Ён казаў: удзесецярыць энэргію, выкарыстаць перадышку.

Нам трэба выкарыстаць зараз рэшту перадышкі: ні на хвіліну не спыняць працы над падняцьцем культурнага і матэрыяльнага ўзроўню шырокіх рабочых мас.

Няма чаго казаць, што мы такі ўрад, які лягчэй усяго можа прыстасавацца да новых умоў. Нашу партыю ніякае нападзеньне ня зможа застаць ураспплох.

Уступчывасьць і цярпеньне, якое мы праявілі ў адносінах да самых наглых разбойнічых налётаў, нападзеньняў, аскарбленьняў (чаго не перанясла-б ніякая іншая дзяржава),—паказваюць выключнае наша жаданьне як можна надалей захаваць мір.

Мы ўжо паказалі, што мы ўмеем біцца. Калі дойдзе да гэтага справа, мы яшчэ раз гэта пакажам.

За гэты час мы выхавалі мільённы актыў новых энэргічных і сьмелых работнікаў. І калі ангельскія капіталістыя і тыя, хто з імі, давядуць сваю справу да канца, яны пераканаюцца, што ня так лёгка мець справу з урадам рабочых.

Яны нас не маглі задушыць у 1920 годзе, але з таго часу мы бесканечна вырасьлі, акрэплі.

Нам трэба сьпяшацца дакончыць тое, што застаецца да гэтага часу ня скончаным. Паскорыць сваю працу над умацаваньнем прафсаюзнага руху. Узмацнім сваю працу над выхаваньнем Чырвонай арміі і рабочай масы.

Дазвольце мне выказаць упэўненасьць у тым, што ніякая сіла капіталістычнага сьвету не застане нас ураспплох.

Тэрмін падыходу гэтай вайны залежыць ад многіх фактараў. Адным з важнейшых фактараў зьяўляецца рабочы міжнародны рух.

Калі ў 1920 годзе лёгка было схапіць за горла Савецкую ўладу, бо заходня-эўропэйскі рабочы нас ня ведаў і карміўся чуткамі, пушчанымі буржуазна-белагвардыйскім друкам, дык за апошнія гады мы прарабілі вялікую працу.

Дзесяткі рабочых дэлегацый прайшлі праз СССР,-і яны перадалі праўду аб тым, як жыве і змагаецца савецкая рабочая кляса. Шырокія масы рабочых, нягледзячы на фармальную прыналежнасьць да тэй ці іншай партыі, заяўляюць сябе шчыра адданымі савецкім рабочым. Гэта павінен ведаць кожны, хто хоча напасьці на Савецкую Рэспубліку.

У сягоняшнім нумары—6 старонак

Бюракратызм і кумаўство на паказ грамадзкасьці.

Не установа, а сям'я!

Самы лепшы рэжым экономіі адбываецца ў Менскім прадстаўніцтве Ленінградзкага Жыртрэсту.

Тут усякага роду пасяджэньні, нарады... адбываюцца за абедам ці ў часе вячэры, калі ўся сям'я упаўнаважанага Рузава зьбіраецца разам.

Тут, калі ўпаўнаважаны Рузаў у часе працы пацалуе сваю жонку, гэта ні ў кога ня выклікае зьдзіўленьня. Бо яна супрацоўніца канторы... але-ж яна і яго жонка.

Тут наогул сямейны мір пануе.

Калі ўзьнікаюць якія-небудзь спрэчкі яны сямейным шляхам хутка зьнішчаюцца.

Паўнейшае супадзеньне службовых і сямейных інтарэсаў.

У прадстаўніцтве працуе ўпаўнаважаны і прыёмшчык.

Апарат папаўняецца рознага роду практыканткамі, якія вельмі часта мяняюцца.

Зварочвае на сябе ўвагу намесьнік прыёмшчыка. ён-жа і скарбнік, і ён-жа родны дзядзя ўпаўнаважанага. Гэты «дзядзенька» нават не зарэгістраваны ў саюзе. Профсаюз рэзка протэстуе.

Але-ж протэсты профсаюзу не далятаюць да вушэй упаўнаважанага Рузава. Калі-ж і даляталі, дык зусім ніякага ўплыву на яго не аказвалі.

— Якое мае права ўмешвацца беларускі профсаюз у нашы справы...

— Мы ж ленінградцы.

У працы ўпаўнаважанага дапамагаюць яшчэ і браты яго.

Усё гэта ператварае дзяржаўную ўстанову ў нейкае прыватнае прадпрыемства, стварае навакол яго нездаровую атмосфэру недавер'а.

РСІ цяпер зацікавілася гэтым прадстаўніцтвам—сямей Ленінградзкага Жыртрэсту. Вынікі пакуль што яшчэ невядомы.

Але-ж ходзяць чуткі, што сямейны ўют прадстаўніцтва будзе парушан.

Шкада...

Р. Г-н.

Хто вінават: бюрократ ці календар?

Яшчэ ў красавіку атрымаў наш мясцком скурнікаў адносіну ад Аршанскага акруговага аддзяленьня саюзу... У адносіне тэй пісалася: рыхтуйцеся, браткі, згодна нашага календарнага разьмеркаваньня, 30-га г. м. у вас адбудуцца перавыбары мясцкому: на перавыбары выяжджае прадстаўнік акрадзяленьня тав. Іваноў.

Але ня гледзячы на тое, што Аршанскае акруговае аддзяленьне скурнікаў працуе па «календарнаму разьмеркаваньню» неяк вышла так, што апошняе забылася аб аднэй, па нашаму не маленькай, справе,—яно забылася аб тым, што 30-га красавіка ўсе працоўныя (у тым ліку і скурнікі) сустракаюць сьвята першага мая. Аб гэтым, аднак, напомніў Акрадзяленьне талочынскі мясцком, які выходзячы з гэтага (таксама з «календарнага разьмеркаваньня») прасіў перанесьці перавыбары на які небудзь другі дзень.

Акрадзяленьне, даведаўшыся аб тым, што сапраўды ёсьць сьвята 1-га мая, на сваім пасяджэньні ад 27-га красавіка г. г. рашыла перанесьці перавыбары мясцкому на 5-е мая. Але і тут відаць «календар» здрадзіў Акрадзяленьню: яно забылася паслаць паведамленьне аб перавыбарах у наш мясцком, а протокол пасяджэньня праўленьня быў атрыман у Талочыне толькі ўвечары 5-га мая. Паміж іншым сур'ёзнага нічога не здарылася, бо прадстаўнік з Акрадзяленьня не зьявіўся.

Праз некалькі дзён мясцком зноў атрымлівае паперку: перавыбары адбудуцца 14-га мая, шырока паведаміце рабочых аб перавыбарах... Пачалася перавыбарная гарачка, была праведзена нарада профактыву па пытаньню аб перавыбарах мясцкому. Усё было гатова. Чакалі толькі прадстаўніка з Акрадзяленьня.

Раніцою 14 мая пыталіся:—ну, што, чаму ня прыехаў?—А ці мы ведаем? сярдзіта адказвалі мясцкомаўцы. За гадзіны дзьве перад сходам, калі фурманы езьдзілі ўжо са станцыі, скурнікі хадзілі каля дарогі, шукалі прадстаўніка Акрадзяленьня. А ён так і ня прыехаў. Так і не адбыліся перавыбары мясцкому.

Не ўва ўсім усё-ж такі вінават календар. Ня чулі мы, каб календар быў бюрократам, а што ў Аршанскім акруговым аддзяленьні скурнікаў маюцца бюрократы—відавочны факт.

„А“ і „В“ сядзяць на трубе.

(Талочын, Аршанскай акругі).

* * *

Нядарма кажуць «А» і «В» сядзелі на трубе. Шчасьлівыя яны літары. Вось, напрыклад, у нашым сельска-гаспадарчым крэдытным таварыстве «Сялянін» ссуды на пасеў выдаюцца сялянам не па чарзе падачы імі заяў, а гледзячы па таму, якія літары стаяць спачатку іх прозьвішчаў. Бывае так, што адзін селянін чакае сваей ссуды больш 2-х месяцаў, а другі атрымлівае яе праз 3-4 дні пасьля падачы заявы, і ролю ў гэтым адыгрываюць толькі літары. Добра, калі ў каго прозьвішчы пачынаюцца з літары «А».

Бывалі выпадкі, калі сяляне з «няшчаснымі літарамі» ў прозьвішчах прыходзячы з-за 15-20 вёрст бяз усякіх вынікаў зварочваліся назад.

Вось, апавядае адзін селянін: я хаджу па некалькі дзён за атрыманьнем сьледваемых мне двух рублёў. Адарваўшыся-ж ад працы, я гублю часу больш чым на 5 рублёў.

Лепей і прасьцей было-б устанавіць чаргу для выдачы ссуд па тэрмінам надачы заяў селянамі, пасляць аб гэтым апавяшчэньні сялянам (каб ня прыходзілася лішні час губляць на хаджэньне ў мястэчка па даведках), сяляне-б гэтым былі больш здаволены.

* * *

Яшчэ адзін цікавы факт: «Сёньня выдача ссуд адбывацца ня будзе»,—гэткую наклейку ўбачыў я 22-га мая г. г. на дзьвярох «Селяніна». Паміж тым 22-га мая нядзеля, дзень сьвяточны і сяляне маглі-б не адарваўшыся ад працы ў гаспадарцы атрымаць свае ссуды.

Трэба, таварышы з «Селяніна», лічыцца ня толькі з вашымі ўласнымі выгадамі, але і з тым, як будзе лепей самому сялянству.

Міх. Зак.

Моладзь за межамі.

Пераходзяць да нас.

Як паведамляе падпольны орган італьлянскага комсамолу „Авангардыя“ нядаўна адбыўшаяся на поўначы Італіі конфэрэнцыя шэрагу мясцовых організацый „соцыялістычнай юнацкай фэдэрацыі“ аднагалосна ўхваліла перайсьці ў шэрагі комсамолу. На конфэрэнцыі былі прадстаўлены 8 мясцовых організацый.

Конфэрэнцыя ў прынятай па гэтаму пытаньню рэзолюцыі адзначае глыбокае расчараваньне моладзі ў антыўнасьці павадыроў, падкрэсьлівае анты-пролетарскі характар дзейнасьці кіраўнічай галоўкі соцыялістычнага саюзу моладзі і заяўляе, што толькі пад кіраўніцтвам КІМ'у і яго італьлянскай сэкцыі, італьлянская пролетарская моладзь можа пасьпешна змагацца з фашысцкім рэжымам, які прыгнятае, развращае і эксплёатуе рабочую моладзь.

Супроць пагрозы вайны.

У сувязі з канфліктам паміж Італіяй, Паўднева-Славіяй, КСМ гэтых краін выдалі сумесную адозву супроць пагражаючай небясьпекі вайны; гэтая адозва ясна паказвае гатоўнасьць КСМ да барацьбы супроць вайны і за вызваленьне рабочае клясы.

Адозва гаворыць аб прычынах конфлікту, выяўляе мэты імпэрыялістых і заклікае рабочую моладзь да барацьбы. Адозва канчаецца наступнымі словамі:

«Працоўная моладзь Паўднёва-Славіі і Італіі! Узмацняйце працу сярод салдат. Зьбірайце свае сілы і мабілізуйце найшырэйшыя масы маладых рабочых і сялян дзеля таго, каб перашкодзіць новай імпэрыялістычнай вайне. Прыміце ўдзел у рэволюцыйнай супроць ваеннай барацьбе, якую вядуць працоўныя абедзьвюх краін пад кіраўніцтвам комуністычнай партыі. Памятуйце, што небясьпека імпэрыялістычнай вайны можа быць канчаткова зьнішчана толькі шляхам нізрынуцьця пануючага ўраду—улады буржуазіі—у абедзьвюх краінах, толькі шляхам утвараньня рабоча-сялянскага ўраду і фэдэрацыі рабоча-сялянскіх рэспублік Балкан.

„Музыкі, даёш тустэп!“

Сяржанаў — старшыня **Чашнікаўскага** райбюро юных піонэраў—ня хто небудзь! Яшчэ ў мінулым годзе ён «выпекся» на менскіх курсах піонэрпрацаўнікоў. Прыехаўшы ў Чашнікі, Сяржанаў засучыў рукавы, абцёр пот з ілба, кашлянуў і—гайда да працы!

Ведае Сяржанаў, што хлапец, які скончыў сталічныя курсы, мае тыя-ж правы, што і гусь: яго кормяць і кормяць усю зіму, каб урэшце было смальцу на бліны І калі яго, Сяржанава, два месяцы кармілі тэорыяй, дык гэта таксама не для ласунку, а для таго, каб ён вёў добрую практычную піонэрпрацу...

З усяго багажу, які Сяржанаў атрымаў на курсах, у яго памяць асабліва ўрэзалася адна думка, адзін лёзунг: «Дабівайцеся, каб піонэрпраца ня была сухою, шукайце новых мэтадаў, ажыўляйце і рабіце цікавымі сходы атраду!» Паміж іншым, «галоўнае начальства» курсаў увесь час паўтарала гэтыя словы і яны да таго запомніліся, што кожны дзень зьвінелі ў галаве Сяржанава...

Пакуль невядома, наколькі Сяржанаў быў здолен выкарыстаць усе веды, атрыманыя на курсах, але факт, што праводзячы ў жыцьцё вышэйпаказаны лёзунг, ён паказаў вялікую здольнасьць.

Партыйная, комсамольская і піонэрская організацыі доўга біліся і б'юцца зараз над вырашэньнем пытаньня аб ажыўленьні працы, а ў Сяржанава гэта працягвалася ня больш—ня менш, колькі патрэбна на добры «шнапс»*).

Уласна кажучы Сяржанаў быў стары спэц па выпіўцы. Мястэчка ведала яго як добрага п'яніцу-гультая... Але ў апошні раз Сяржанаў паказаў свой талент ва ўсім яго бліску.

Першая карціна: чашнікаўскія піонэры зьбіраюцца ісьці да чырвонаармейцаў на вечар смычкі. Сяржанаў прышоў на збор пад градусам. Галава яго была цяжкая, як-бы напоўненая сьвінцом, а ногі ня слухаліся. Піонэры не захацелі ісьці з п'яным павадыром. Каб паказаць сваю моц перад піонэрамі, Сяржанаў выцягнуў наган і стрэльнуў у паветра «для жарту». Піонэры разьбегліся.

— Стой, шпана, а то страляць буду!

На выстрал зьбегліся чырвонаармейцы і аднялі ў павадыра наган.

А ў Чашніках ужо бегла паніка ад хаткі да хаткі... Маткі заламывалі рукі і істэрычна крычалі:

— Ой, гора, гора! Хуліган усіх дзяцей пастраляе! Каліж на яго ліха прыдзе?...

Другая карціна: комсамольская ячэйка сьвяткуе свой сямігадовы юбілей. Музыкі са скуры лезуць вон—плача скрыпка, грахоча барабан, заліваецца флейта... Сяржанаў зноў «глытнуў» І зноў у яго сьвінцовая галава, мутныя вочы, непаслухмяныя ногі,а язык бяз лейцаў крые—і ў бога, і ў душу, і ў маць адным махам...

— Музыкі, даёш тустэп—і бяз ніякіх гвазьдзёў!

. . . .

Цяпер скажыце самі, дарагія таварышы, хіба не сядзіць у нашага старшыні піонэрбюро жывы профэсар у галаве?

Шкада толькі, што яго галава мае такую няшчасную долю і, бедная, аказалася на такіх дурных плячох!

Ян. Рубэнчык

*) «шнапс»—гарэлка.

Ленінград-Кранштат-Волхаў

(нататкі экскурсанта)

Наша справаздача

Сёньня рэдакцыя газэты «Чырвоная Зьмена» робіць перад арганізацыяй справаздачу аб тым, як была праведзена першая ўсебеларуская экскурсія працоўнай моладзі.

У допісе, зьмешчаным у адным з апошніх нумароў газэты ЦК КП(б)Б „Звезда", даецца наступная ацэнка праведзенай экскурсіі:

„...Дзякуючы дасканальнай падрыхтоўцы і надзвычайна ўдалай арганізаванасьці, экскурсія прашла з нябывалым посьпехам. Экскурсія зьявілася 10—дзеннымі курсамі, якія азнаёмілі моладзь БССР з гісторыяй рэволюцыйнага р у х у, культурным жыцьцём і вытворчасьцю найбольш буйнага цэнтру Савецкага Саюзу".

Чатырохмесячная падрыхтоўка і самы факт арганізацыі такой экскурсіі зьяўляецца моцным штурхачом для паглыбленьня турысцкага руху моладзі ў Беларусі.

На гэтых двух старонках газэты ўважлівы чытач знойдзе шмат цікавага ня толькі аб тым, што бачылі экскурсанты, але і аб тым, як трэба рыхтаваць экскурсію. Вопыт праведзенай паездкі карысны. Яго трэба скарыстаць усёй арганізацыі. Трэба каб 120 удзельнікаў экскурсіі (з якіх 60 проц. складаюць рабочыя ад варштату і 15 проц. сялян) у сваіх ячэйках рабілі справаздачы аб гэтай паездцы, аб тым, як працуе, якія мае дасягненьні Ленінградзкая комсамолія.

Таварыская падзяка.

Удзельнікі беларускай дэлегацыі, экскурсіі працоўнай моладзі Беларусі, выказваюць сваю шчырую таварыскую падзяку Ленінградзкаму Губкому ЎсеЛКСМ і рэдакцыі газэты „Смена" за самы лепшы прыём і організацыю азнаямленьня з Ленінградам.

Мы таксама лічым неабходным адзначыць надзвычайна радушны і цёплы прыём экскурсантаў рабочымі заводу „Красный Треугольник", кіно-фабрыкі і каманднa-політычным і асабовым складам лінкору імя „Парыскай Комуны".

Чакаем ленінградзкіх гасьцей!

129 чалавек рабоча-сялянскай моладзі розных нацыянальнасьцяў прыехалі з Беларусі ў Ленінград.

— Тое, што мы ўбачылі і пачулі у Ленінградзе, намі запомніцца на ўсё жыцьцё. Той цёплы прыём, які быў нам аказаны, удзесяцярыў нашы ўражаньні.

Мы, рабочыя-экскурсанты, выносім падзяку рэдакцыі газэты «Чырвоная Зьмена» за тое, што яна організавала нашу экскурсію.

Мы з нецярплівасьцю будзем чакаць выкананьня пажаданьня тав. Собалева аб прыезьдзе ў Беларусь дэлегацыі—экскурсіі пролетарскай моладзі Ленінграду.

Дарагія таварышы--комсамольцы Беларусі!

Мы, беларусы, жывучы цяпер у Ленінградзе і працуючы на Пуцілаўскім і Абухоўскім заводах, шлем Вам сярдэчнае комсамольскае прывітаньне.

Вашая экскурсія азнаёміўшыся з жыцьцём і бытам ленінградзкай комсамоліі і ўгледзіўшы сяброўскую сустрэчу, запэўніць Вас, што яны не здарма езьдзілі ў гэты слаўны горад Леніна.

Мы і вы працуем на адным фронце, фронце соцыялістычнага адраджэньня нашай краіны.

Мы, працуючы ў горадзе Поўначы, не запамятваем вас, мы заўсёды з вамі.

Цяпер, калі над нашай краінай узьнімаецца навальніца новай вайны, вы жывучы на рубяжы з варожай нам панскай Польшчай пры першай сутычцы зьяўляецеся фарпостам нашай краіны.

Шчырае прывітаньне вам, маладым рабочым і сялянам Савецкай Беларусі.

Мы заўсёды з вамі.

Група беларусаў комсамольцаў.

Палкае комсамольскае прывітаньне Беларускаму Комсамолу ад Ленінградзкай організацыі шлюць комсамольцы заводу «Чырвоны Пуцілавец».

Колектыў УсеЛКСМ.

Маладняковская ўдзячнасьць.

Экскурсія наладжаная рэдакцыяй «Чырвоная Зьмена» ў Ленінград-Краншат і Валхаўбуд, ужо скончана.

120 чалавек рабоча-сялянскае моладзі ўжо разьехаліся па розным куткам нашай Беларусі, і панесьлі з сабою самыя найлепшыя, прыгожаяскравыя ўражаньні..

Гэтая моладзь цэлымі днямі, будзе расказываць аб Ленінградзе, аб вольных вадзяных прасторах Краншату, аб гіганце-цьвярдыні лінкора «Парыская Комуна», аб брацкім прыёме матросаў, аб цудоўнай казцы стаўшай праўдай—Волхаўбуду...

Не адзін з іх расказваць, што яго юхтовы бот ступаў па, казачнай цаны, падлогах б. Царскасельскага дварца, сваімі вачыма бачыў габінэт Мікалая II...

Нагаворыць жудасьці аб Трубецкім басьціёне ў Петрапаўлаўцы, і слухаць будуць старыкі за працай у полі, на сенажаці, пры вогнішчы на начлезе маладзіцы будуць шмат дзівіцца у некаторых сьляза затуманіць вочы пры апавяданьні аб тых барбарскіх пакутах і жудаснай сьмерці курсісткі Ветравай у Трубецкім басьціёне...

Гэта паездка астанецца ў памяці на ўсё жыцьцё, і нalі хлопцы будуць успамінаць малюнкі Ленінградзкія, яны не прамінуць успомніць і парадаць аб той моцнай спайцы, якая была ўвесь час супольнага жыцьця... А разам з гэтым, у галаве кожнага экскурсанта пранясецца вялікая ўдзячнасьць організатарам гэтай экскурсіі.

Мы, гэтаксама ня можам маўчанкаю прайсьці каля гэтага важнага ў нашым жыцьці факту, як паездка, і рэдакцыі газэты «Чырвоная Зьмена» выносім сваё шчырае. ад душы-дзякуй!..

Пажадана і надалей організоваць такія моцна, па-комсамольскі, спаяныя экскурсіі ўжо ў іншыя гарады СССР.

М. Нікановіч.
В. Каваль.
В. Маракоў.

14-га мая.

— Уявіце сабе, даваў тлумачэньні экскурсантам, у першы дзень іхняга прыезду, групавод па гораду, колькі рабочай, прыгоннай сілы лягло тут, каб на адвечным балоце пабудаваць гэткі горад!

І экскурсанты дзіву даваліся. З усіх бакоў, ад няпрывычкі, здавалася, давілі іх шматпавярховыя будынкі гораду-волату, званкі трамваяў рэзалі няпрывычнае вуха, тысячныя струмені народу перашкаджалі спакойнаму ходу па Неўскаму проспэкту, зьбівалі з панталыку...

Горад жыве. У ім цяпер налічваецца каля двух мільёнаў насельніцтва. Два мільёны! У БССР па перапісу 1925 г. насельніцтва ўсяго 4.342.800 чалавек. Знача, насельніцтва Ленінграду складае амаль палову насельніцтва нашай рэспублікі. Раўнуючы гэтыя дзьве лічбы асабліва кінецца кожнаму ў вочы веліч Ленінграду.

Вуліцы шырачэзныя. Над горадам туман.

— Гэта вецер дзьме з мора, тлумачыць кіраўнік, таму і туман, а вось будзеце бачыць, пераменецца вецер, і сонца над горадам угледзіце!

Экскурсанты аглядаюць горад.

— Вось гэты будынак—былое Адміралцейства. Вось будынак сэнату, вось побач Сьвяцейшы Сінод. Бачыце, таварышы, Сэнат—месца, дзе вырашаліся шляхэцтвам дзяржаўныя справы і тут-жа у гэтым будынку-Сьвяцейшы Сінод-месца божых намесьнікаў на зямлі. І ці не заўважыце адной дэталі?

Мы з зямлі ўглядаемся на славутную вышку Ісакія. Бачым на вышцы маленькіх чалавечкаў. Аказваецца, гэта нашыя экскурсанты, з вышыні дваццаці пяці паверхаў аглядаюць горад.

— Усе зьдзіўлены. Тэма для гутарак адна. —веліч гораду.

Да падшэфных

Спаць так хочацца... Вочы зьліпаюцца... А тут, як на зло тармошыць цябе за нагу Курцік...

— Ну досыць спаць.., уставай... едзем да падшэфнікаў!

Пяць гадзін раніцы. Ляглі ўчора позьняй ноччу, бо былі на вечары ў Ваенна-Марскім вучылішчы. Праўда, экскурсыйны камітэт зрабіў тут вынаходжаньне. І сур'ёзнае! Ад болі ног! Дзіўна, як гэта ў такі час можна зрабіць вынаходку? Але бачыце, вынаходка была наступная: экскурсійны камітэт дагадаўся купіць трамвайныя білеты. Яны і выратавалі экскурсантаў ад болі ног.

Мы едзем Шырокая Нява, з закутымі ў гранітныя глыбы берагамі, нясе свае воды ў Фінскую затоку. Наш буксір, з рухавіком у 5 тысяч конскіх сіл, з рухавіком, які змог бы даць электрычнасьць аднаму з нашых беларускіх гарадоў, пераганяе гэты струмень вады. нос яго рэжа ваду, а тут-жа свавольніцы-чайкі то купаюцца ў высі, то са ўсяго размаху грудзьмі ўдараюцца аб ваду, заскігочуць, палопаюць па вадзе крыльлямі, і зноў увысь, на прасторы...

На буксіры весела. Матросы, падшэфнікі, прыехалі сустракаць нас з гармонікам, з матроскімі песьнямі... Нашыя мальцы і дзяўчаты над развудалыя мотывы матроскай гармонікі скачуць казачка, лявоніху, польку... Шумна. Вецер трэпіць валосьсі. Толькі на верхнячку буксіру, у шкляной каморцы зоркія вочы рулявога даюць „ход" буксіру. Скрыгоча вінт „Ход" узяты—да падшэфных.

Ф-ка «Красный Треугольник»

— Тут вось загінуў „Буревестник". Бачыце... лясы Фінляндыі. Вось тут ужо скончылася Нява і мы едзем на Фінскай затоцы—апавядаюць экскурсантам матросы.

У кожнага сэрца сьціснулася ад радасьці.

Мы ўгледзелі сярод суровых фартоў Краншату сталёвых волатаў.

— Гэта вось хто сьцераже на поўначы подступы к гораду Леніна—у думках нашай братвы.

Ну вось мы і тут. Соткі белых матросак бязьмерна мітусяцца на палубе. З кубрыкаў, з кают-кампаніі ўсе ня йдуць, а проста лятуць на палубу і на ёй махаюць матроскамі.

— Ур-ра!

І адказное:—Вітаем шэфа!

Мы ў Таўрычаскім, мы ў Смольным.

— Вось таварышы, перад вамі Таўрычаскі палац. Таўрычаскім ён завецца таму, што ўласьнікам яго быў князь Пацёмкін-Таўрычаскі.

Экскурсанты апынуліся ля дому-палацу прыгожай архітэктуры кацярынінскіх часоў.

— Раней тут вітаў „дух удовольствий" усьпеты ў одах поэты Дзержавіна. А ў дваццатым стагодзьзі, да рэволюцыі засядала тут дзяржаўная дума.

— Вось заля паседжаньняў думы. Вось крэслы вечна пустуючай „лявіцы", бо тыя „левыя"—якія павінны былі сядзець тут, былі павысыланы ў Сібір, на катаргу... У гэтым-жа палацу, таварышы, і адбыліся ўсе важней шы падзеі лютаўскай рэволюцыі—тлумача далей кіраўнік экскурсіі.

— Вось габінэт Радзянкі. Вось пакой, у якім быў напісаны славутны загад № 1, разьнёсшы па ўсіх абшарах былой Расійскай імпэрыі вестку аб пераходзе вышэйшай улады ў рукі

Савету Рабочых і Салдацкіх Дэпутатаў!

А цяпер Смольны.

— Вось ён. Гмахіна. Нязьлічоны лік вокан.

Раней да рэволюцыі—Інстытут благородных девиц. У часе рэволюцыі—Першы Савет Пролетарскай Дыктатуры.

А цяпер: Губвыканком, Губком партыі, комсамолу і яшчэ цэлы шэраг савецкіх установў зьмясьціў, у сваіх ніўзрачных маленькіх пакойчыках, Смольны.

Тут-жа пакоі Леніна. Іх два. Тут-жа шкафчык з кніжкамі, столік, ложка Леніна, ложка Крупскай.

Цяпер у пакоях Леніна ідзе рэстаўрацыя Па ўспамінах удзельнікаў Кастрычніка іх прыводзяць у тагочасны выгляд.

Праходзячы па Таўрычанскаму і Смольнаму, экскурсанты **азнаёміліся з Лютым і Кастрычнікам у тым горадзе, адкуль пачалося...**

Прыгожасьці мастацтва і сум..

Зімні палац. У ім разросься трэці па вялічыні на ўсім сьвеце музэй. У Эрмітажы сабраны нязьлічаны лік карцін самых найлепшых майстраў—мастакоў сьвету.

Аўтэнтыкі Рафаэлеўскай Мадонны, карціны мастакоў нямецкае школы, францускай, галяндзкай...

Рэчы знойдзеныя ў часе архэолёгічных раскопак ва ўсім сьвеце.

Вэнера, Зеўс, эгіпецкія муміі, прадметы разьбярства, высакамастацкае тканіны, зброя...

Вочы скачуць, разьбягаюцца, няведаеш куды глядзець.

— Зьвярніце сваю ўвагу, таварышы экскурсанты, тлумачыць групавод, на гэтую карціну і пойдзем далей...

І так у кожным пакоі. Доўга спыняцца нельга, бо Эрмітаж налічвае каля пяцісот пакояў...

А пасьля Эрмітажу—**Музэй Рэволюцыі.**

Зноў портрэты, карціны.

Пройдзеш па музэю рэволюцыі, перад табою паўстаюць асобныя моманты з рэволюцыйнага змаганьня, з часоў народніцтва да нашых дзён...

Сумна ў музэі рэволюцыі. Ён хавае ў сабе скуткі вялікага суму часоў зьдзеку і бесшабашнага катаваньня... Для нас, моладзі, узросшай у годы рэволюцыі, становіцца усьцішна... Сьціскаеш зубы... Абураешся пры відзе дакумантаў на продаж людзей..., альбо расьпісак аб тым, што:

„Я отставная полковница, отдаю отставному штабс-капитану, помещику мою девку Марфу Сысоеву, взамен он же повинен мне дати двое щенков от его суки английской породы, когда она ощенится. В приплату даю пятьдесят рублей ассигнациями".

Мы вывучаем географію.

Стаяць яны моўчкі ўжо даўно. З моманту заснаваньня музэю.

Экскурсанты ля помніку Пятру Вялікаму. Подалек марскі штаб.

Хто-ж яны?

— Велікарусы, беларусы, палякі, украінцы, татары, узьбекі, дагестанцы, грузіны, армяне, яўрэі, літоўцы, латышы, аўганцы, казакі, кіргізы, туркмены, кабардзінцы, осецімы, туркі, якуты, калмыкі, манголы, цібетцы, бураты, карэйцы, кітайцы, японцы, арокі і г. д. і г. д..

Мы ў этнографічным аддзеле Расійскага Музэю.

Усе народы, якія зьяўляліся насельнікамі былой Расійскай імпэрыі, сабраны ў музэй.

Ня жывыя людзі,—а фігуры з воску, ў нацыянальных вопратках, з рэчамі хатняга ўжытку, з прадметамі мясцовай прамысловасьці, вераваньня, абрадаў...

Навочна экскурсанты вывучаюць географію СССР.

Вось украінец-ганчар так і застыў у позе, калі ён сядзіць за ганчарным кругом, а на кругу стаіць недароблены збанок.

Вось беларус-сват, з ручніком праз плячо, быццам зьбіраецца ісьці ў сваты...

А вонь-бурацкі шаман, у поўным адзеньні, з бубнам у руцэ скача ў прысядку—моліцца, заклікае добрых духаў сайсьці на зямлю...

Ідзеш, аглядаеш. Прасторныя залі музэю моўчкі хаваюць у сабе вялікую скарбніцу навукі.

Веліч і мяшчанства.

Ну вось, мы разьмясьціліся па вагонах прыгараднага цягніку. Давязе ён нас, да Дзетскага Сяла. Раней гэтае Дзетскае Сяло звалася царскім. Царскім—таму, што кожнае лета цары выяжджалі на дачу ў сваё сяло, жылі там у сваіх палацах...

Па дарозе ў Дзетскае экскурсанты пільна прыглядаліся скрозь вокны, у далечынь. Жадалі паглядзіць на славутную Пулкаўскую обсерваторыю.

Мы былі ў Кацярынінскім і Аляксандраўскім палацах.

Экскурсія моладзі

Будзь готоў

хаўбуд

Перш чым увайсьці, вас абулі ў лапці. Іменна у лапці—таму што іначай хадзіць па палацах нельга—запэцкаць дываны можна.

Пішучы ніколі нельга выказаць бачанага.

Сярэбраная сталовая, галубы пакой, бурштынны пакой, перавезены Пятром з Нямеччыны, кітайская заля, люстраная заля—пакояў у Кацярынінскім палацу звыш сотні. Ці-ж з запомніш назву кожнага?

У пакоях заместа абояў сьцены выбіты вышываным у ручную шоўкам! Суфіты размалёваны найлепшымі мастакамі сьвету! Царква ў палацы—адно золата, іншых фарб няма. Кожны хто ўваходзіць асьляпляецца веліччу.

Імпэратары хацелі ўсім гэтым падкрэсьліць сваю магутнасьць, сваю веліч.

Ім гэта ўдалося.

Але веліч імпэратараў усёж-такі была ня трывалай.

Александраўскі палац ужо зусім адрозьніваецца ад Кацярынінскага.

У Александраўскім—ад дарагой карціны—да трохкапеечнай паштоўкі, нязьлічаны лік найрознастайнейшай мэблі...

Вось габінэт Мікалая ІІ-га. Два сталы. Адзін пісьменны, другі більярдны. Па успамінах прыдворных Мікалай больш займаўся більярдам чым сьсядзеў за пісьменным сталом...

Вось Каляндар. Мікалай ў апошні раз сарваў лісьцік, і ён ня скончаны так і стаіць ужо адзінаццаты год...

Канапа царыцы. Ля канапы—тэлефон. Званіць можна было непасрэдна: **Магілёў. Стаўка..**

Вялічэзная бібліотэка ў скураных з золатам пераплётах...

На сталох альбомы, фотографічныя здымкі...

Спальня царыцы... Два залатых ложка і нязьлічоны лік абразкоў—розных памераў...

Мёртвая цішыня. Цяпер палацы—маёмасьць вызваленага народу. Цяпер палацы абернуты ў музэі.

Вартаўнічы просіць не разыходзіцца паасобку, а ісьці групай.

Пабудованая на вадзе.

Колькі чалавечага розуму, колькі сіл людзкіх палажана тут, на Волхаўбудзе.

Жывучы ну хаця-б у Менску нельга ўявіць таго Волхаўбуду, тае артэры, якая дае жыцьцё фабрыкам, заводам, сьвятло гораду Леніна.

Электрычны ток, бы кроў цячэ з Волхаўскай электрычнай станцыі па жылах—дроту ў Ленінград.

Экскурсанты прыехалі раніцою. Спыніліся ў клюбе. У клюбе інжынэр чытаў лекцыю аб Волхаўскай станцыі, А пасьля лекцыі пашлі па Волхаўбуд.

Спынена плынь ракі! Папярок рэчкі на працяжнасьці 216 сажан пралажана бэтонная пляціна.

Пасярод рэчкі пабудована станцыя. Шасьціпавярховы будынак станцыі. Пад будынкам турбіны.

Туды-ж і імкнецца ўся плынь вады.

Вада прыводзіць у рух турбіны, а турбіны разам з нязьлічаным лікам найрознастайнейшых машын выпрацоўвае электрычны ток!

Вялічэзная пабудова. Напор вады страшэнны. Ідзеш, так і здаецца, што зьнясе вада ўсе пабудовы на шляху сваім.

Але якраз ня так!

Вадаспадам цячэ вада праз пляціну. А там, у ніве, на другім баку пляціны міліярдамі кропель рассыпаецца, і зноў працягвае свой шлях...

— Мы паглядзелі тое, што рэдка хто ўбачыць ў Беларусі,—казалі экскурсанты ідучы ў сталоўку з Волхаўбуду.

— Прыгожасьць Волхаўбуду. ў нас застанецца памятнай на ўсё жыцьцё!

* * *

У Ленінградзе экскурсанты былі на заводзе „Красный Треугольнік“, Петрапаўлаўскай крэпасьці—якая папраўдзе ніколі ня была крэпасьцю, а з моманту сваёй пабудовы была турмою, на кінофабрыцы, у Драматычным тэатры, Тэатры Рабочай Моладзі, у рэдакцыі і друкарні газэты „Сьмена“, у Ваенна-Марскім Вучылішчы і інш.

А 23-га, позьняй ночу цягніком быў узяты напрамак

на Беларусь, з экскурсантамі дахаты!

Іл. Барашка.

...ІНГРАД-ВОЛХАЎБУД-КРАНШТАТ!

Як гэта было...

Організацыйныя штрыхі.

З чаго пачаць?

З тлуму.

Для чаго тлум?—Каб азнаёміць нашых хлапцоў з мэтай і варункамі нашай экскурсіі. Ну, так і даёш падымаць гам! Ня выходзіць ні аднаго нумару «Чырвонай Зьмены» без матар'яла экскурсіі. Ва ўсіх іншых газэтах, як «Звезда», „Савецкая Беларусь“ і «Октябрь» было гэтаксама і ўжо шмат зьмешчана матар'ялу. Але абвестак у газэтах мала. Вырашылі выпусьціць спэцыяльны плякат. Сказана - зроблена.

Плякат адрукаван і ўжо разослан па ўсім комсамольскім ячэйкам Беларусі. Наогул ня было ні воднай ячэйкі ня ведаючай аб экскурсіі.

Кожнага хацелася прыняць.

Заявы на ўдзел у экскурсіі сыплюцца пачкамі.

Як прагна мы хапалі першыя заявы.

Асабліва вялікую колькасьць і організаваным парадкам было падана заяў барысаўцамі, якую правялі вялікую падрыхтоўчую працу.

Малайцы, рабяты!

15 красавіка сабралася камісія для разбору паданых заяў. Прасядзелі да 3-х гадзін ночы. Кожнага хацелася прыняць у экскурсыйны колектыў, нікому не хацелася адмовіць. Спрачаліся за кожную кандыдатуру.

Даведчык у Ленінградзе.

Да пачатку экскурсіі тры нядзелі. Рашаем паслаць аднаго з нас у Ленінград для падрыхтоўкі прыёму там нашай экскурсіі. Гэта місыя выпадае на маю долю.

Прыяжджаю ў Ленінград.

У зьвязку з тым, што лінкор гатуецца к летняму паходу, нам у візыце спачатку было адмовілі.

Знаходжу ў Ленінградзе камісара судна тав. **Натусевіча**. Тав. Натусевіч дакляруе зрабіць магчымае і карыстаючыся прыездам т. Мухлевіча (начальніка ваенна-марскіх сіл СССР) дастае дазвол.

... Еду ў Губком УЛКСМ і рэдакцыю „Смена“. Выдзяляюцца прадстаўнікі для дапамогі ў правядзеньні нашай экскурсіі. Распрацоўваем каляндарны плян, забраніроўваем памяшканьне, сталовую, кіраўнікоў экскурсіі, жалезна-дарожныя вагоны, робім заявы на пабываньне ў музэях, дварцах, прадпрыемствах.

Чайная праблема“.

Бліжыцца дзень ад'езду.

Разьбіваем усю экскурсію на 8 груп. Вызначаем стараст груп, выдзяляем штаб экскурсіі лікам 10 чалавек, куды ўваходзяць, акрамя экскурсійнай камісіі: загадчык паходнай рэдакцыі, два памочнікі па арганізацыйнай і гаспадарчай часткам, два фатографы-корэспондэнты і мастак.

Падбіраем з экскурсантаў медпэрсонал з 2-х чалавек—закупаем аптэчкі...

На чарзе «чайная проблема». Ня гледзячы на ўсе стараньні Анішчука, імбрычка нідзе пазычыць не удалося. Купляць,—вельмі-ж вялікая раскоша. Потым «чайная проблема» была вырашана ў Віцебску купляй 2-х звычайных вядзёр, якія з посьпехам нам замянілі імбрычкаў. Астаецца нядзеля да ад'езду.

Едзем у кіраўніцтва жалезных дарог, даведываемся падрабязгова аб расьпісаньні цягнікоў, забраніроўваем аддзельныя вагоны. Нам яшчэ неабходна запоўніць і разаслаць усім хлоппам літары на льготны праезд па жалезнай дарозе.

Самая нудная і дрэнная работа, гэта запаўняць літары. Мы вылічылі, што на запаўненьне аднаго літара патрэбна 9 хвілін, а ўсяго іх 120 штук.

Выпрацоўваем падрабязгова памятку экскурсанта: якія з сабою ўзяць рэчы, дзе, калі й на які цягнік павінен сесьці, як трымаць сябе у Ленінградзе, падрабязговае расьпісаньне нашай эксурсыі і г. д.

На цягнік!

Настае дзень ад'езду. З раніцы рэдакцыя перапоўнена экскурсантамі прыходзячымі за рознымі даведкамі. Вечарам, пад гукі аркестру пры асьвятленьні факелаў, з вялікім натоўпам праважаючых —адпраўляемся на вагзал.

Мітынг. Адвітаньне. Лёзунгі. Пад гукі аркестру ад'езжаем ад Менску. Падяжджаем к Барысаву. Там ня менш

Атрымоўваюць сьнеданьне.

урачыстыя провады ад'яжджаючым 20 барысаўскім экскурсантам.

Прыяжджаем у Віцебск, дзе з'яжджаецца уся наша братва. У нашых рукох, да адходу цягніка на Ленінград, цэлы дзень. Днём знаёмімся з горадам, яго музэямі, а вечарам дзьвігаем у Ленінград. Ехалі добра. Кожны экскурсант меў сабе полку для спаньня. Добра выспаўшыся ў 11 гадзін раніцы прыяжджаем ў Ленінград. Пры падходзе к станцыі нашы вагоны грымелі беларускай марсельезай...

Урачыстая сустрэча.

Рэчы адпраўляем грузавіком. Пастроіліся шарэнгамі, у перамежку з падшэфнымі маракамі,—ідзем у горад.

* * *

Дзень за днём

Жывём у доме базы экскурсанта. Плоцім па паўрубля ў дзень з брата.

Пакоі давалі добрыя. Акрамя спалень, мы маем добрыя сталоўкі і чытальню.

Палуднуем у Доме Чырвонай Арміі. Сьнедаем і вячэраем спачатку гэтаксама там, але потым вырашылі, што выгадней іх «тварыць» нам самім.

Вызначаем гаспадарчую камісію на чале з энэргічнай Вольфсон. Сьнедаем і вячэраем на «яць». Раніцой устаем па рознаму, пачынаючы ад 5 гадзін. Палуднуем ад 2 з палов. да 4 дадз. Нагрузка ў хлопцаў вялікая.

Спайка з Ленінградзкім комсамолам

Едучы ў Ленінград мы ставілі перад сабою тры задачы: навясьціць падшэфных маракоў, азнаёміцца з работай і бытам Ленінградзкіх комсамольцаў і аглядзець ленінградзкія заводы, фабрыкі, музэі і інш. культурныя ўстановы.

Ці вырашылі мы гэтыя задачы?.. Так, вырашылі, нават яшчэ далі й зьверх намечанага раней намі пляну.

Трэба адзначыць самы цёплы і таварыскі прыём, якім нас сустрэлі Ленінградзкія комсамольцы. Быў зроблен спэцыяльны вечар змычкі, на якім Ленінградзкія комсамольцы дэкляравалі прыехаць дэлегацыяй да нас у Менск.

Сіняблюзнікі з тэкстыльнай фабрыкі імя Ногіна.

Вельмі добра мы яшчэ спаяліся Ленінградзкім комсамолам непасрэдна на фабрыках і заводах і ў асаблівасьці на «Красном Треугольнике», «Красном Путиловце», «Кино-фабрике Совкино».

Пасьля агляду таго ці іншага заводу комсамольскія колектывы рабілі нам даклады аб сваёй рабоце.

Настрой хлоппаў у час экскурсіі быў бадзёры. Колектыў наш быў выключэньне спаяны. Дысцыпліна добрая. Весела, проста няпрыкметна пралятаюць, як у казцы, 2 нядзелі.

Да хаты.

Субота 21 мая. Агульны сход экскурсантаў. Арганізацыйная і фінансавая справаздачэ экскурсійнай камісіі. Падводзім ітог. Рабяты экскурсіей ўпаўне здаволены. Прадстаўнік Ленінградзкага Губкому т. Адамовіч ад імя Ленінградзкага комсамолу адвітаецца з намі.

З крыкам—«Ура!»—рабята ўжо гушкаюць яго на руках.

У суботу вечарам ад'яжджаем на Волхаубуд, а ў панядзелак 23 мая едзем па хатах.

Пачынаючы з Горадна, Віцебскай вакругі, наш экскурсійны колектыў пачынае зьменшвацца.

Праводзім першага экскурсанта ўжо прыехаўшага дамоў. Кароткі мітынг. Гушканулі ўверх і едзем дальш.

Раніцай 25 мая мы ўжо маем здавальненьне (праўда, даволі мізэрнае), на Менскай концы раз'яжджаюцца па дамох.

В. Вержбаловіч.

„ЭКСКУРСІЯ НАМ АДЧЫНІЛА ВОЧЫ!..“

(па анкетах экскурсантаў)

Расьлі дзеці саматужнікаў і рабочых на брудных вуліцах мястэчак і загародных перавулках Менску, гадаваліся «галапузыя» дзеці вяскоўцаў у палёх пад сьпеку за скацінай, а далей з гадамі за шавецкім варштатам, і ў тым-жа полі—за сахою...

Рэволюцыя, праўда, адчыніла перад вачыма гэтых, у свой час бедакоў, прыгожыя і пярэста-чырвоныя прасьцягі, але далей сваёй вакругі, далей Менску, Магілёва, Слуцка—ніхто з гэтых перадавых актыўных барацьбітоў за новы быт і лепшае жыцьцё, носячых на сваіх грудзёх маленькі чырвоненькі значок «КІМ», —яны ня былі ..

Па словах аднаго з экскурсантаў, малапісьменнага мазырчаніна **т. Шруба**, кажа:

—...Мейсца дзе адбываліся грандыёзныя дні рэволюцыі, тую мясцовасьць, тыя дварцы і заводы аб якіх мне і у сьне ня сьнілася—раней бачыў я толькі ў кіно»...

І вось гэта працоўная моладзь, саматужнікі й сяляне, у адзін з вельмі памятных для яе «на ўсё жыцьцё» дзень, прачытала ў газэце «Чырвоная Зьмена» аб наборы ў вялікую і цікавую дарогу, аб экскурсіі ў Ленінград—Кранштат і Волхаўбуд.

Пасыпаліся нясьмелыя і няўпэўненыя заявы ў рэдакцыю «Ч. З.» з ціхай просьбай:

— Я сам рабочы, ні ў якіх экскурсіях ня быў, прашу залічыць...

І вось 120 чалавек з усіх глухіх куткоў сермяжнае Беларусі, з далёкіх гарадоў выехалі...

А будучы яшчэ там, у памяшканьні экскурсійнай базы, але агледзіўшы ўжо цэлы шэраг заводаў, музэяў і наогул горад Леніна ды гігант-лінкор «Парыская Комуна», хлопцы ўжо пішуць вельмі цікавыя матар'ялы-ўражаньні па экскурсіі...

Анкет цэлая кіпа, аднак яны гавораць аб адным-жа, аб той радасьці, аб тым вялікім захапленьні, аб удзячнасьці, якім ахоплена моладзь...

Вялікую ўвагу зварочвае на сябе анкета пісаная 16-гадовым, рабочым Менскай электростанцыі **т. Міклушом.**

Хлапец, як толькі можа, ад душы піша. Мы тут прыводзім яго ўласныя словы нават не зьмяніўшы іх ні з стылістычнага, ні з орфографічнага боку:

—«Я очень задаволен экскурсыей, я благодарю рэдакцыю «Чырвоная Смена» за устроенае такой экскурси и саветавалбы па больше таких экскурсии».

Хлапец з «Дараганаўскай ячэйкі» 19 гадовы комсамолец, т. **Гладкі** з пагардай піша, ізноў з яго падрабязговым стылем і інш.

— «Водзыў вызвало мене харашо, и я очынь доволен экскурсией, виду того, что мене экскурсия дала намек жизни»...

Другі—харчавік, тав. **Канонік**, просіць:

— «Пабольш такіх экскурсій і ў будучым годзе на экскурсію у г. Маскву».

Вось гэтым перадавікам рабочай моладзі, яшчэ пакуль што мала пісьменным, гэтая вялічэзная экскурсія—«дала намёк жызьні». Тая нябывалая змычка ўдзельнікаў экскурсіі паміж сабою, і Ўсебеларускага Комсамолу з Ленінградзкім Комсамолам, а гэтак сама з маракамі падшэфнага Беларусі лінкора «Парыская Комуна», пра якую пісалі з такой радасьцю хлопцы-комсамольцы, як т. **Кавалеў**:

«Шмат разоў дзякую, як экскурс. камітэт так і Губком Ленінградск. Комсамолу за змычку...

Так і шэраг іншых хлапцоў, з **Барысава, з Гомеля пішуць:**

«Змычка была—нябывалая, так моцна спаяліся»...

Гэтая вялікая змычка «намякнула», што змычку такую трэба мацніць і ў сваім заўсягдашнім будзённым жыцьці...

Экскурсія «намякнула» вясковым хлапцам, што трэба (бо гэтага жыцьцё вымушае) яшчэ большую і мацнейшую падтрымліваць змычку рабочага з селянінам...

Вось што піша «Чырвонай Зьмене» вясковец-сельсаветчык, беспартыйны хлапец т. **Матлін.**

— «Экскурсія шмат дала, як чалавеку, будучаму да гэтага часу не знаёмаму з вытворчасьцю і жыцьцём рабочых. Калі селянін гаворыць, што ён працуе 24 гадзіны ў суткі, а рабочы толькі 8, і мае сродкі для існаваньня, а у яго селяніна іх няма, і што рабочы не інтэрасуецца продуктыўнасьцю работы, а каб хутчэй адпрацаваць 8 гадзін. **Цяпер вярнуўшыся ў вёску—змагу адказаць селяніну на ўсе неправідловыя разуменьні аб жыцьці рабочага**».

Значыць экскурсія шмат зрабіла, яна адчыніла вочы Беларускай моладзі на сапраўднае непрыфарбаванае жыцьцё працоўных вялікага прамысловага гораду, а з ім і ўсяго СССР.

Значыць «дала намёк жызьні»...

Аб тых удзячнасьцях, якімі запоўнены ўсе анкеты ня варта гаварыць, яны ўсе, даволі, вельмі падобны адна да другой.

Т. **Шаруба**, з Мазыра піша:

— Пашкадаваць можна аб малым часе. Але лепшага жадаць ня трэба...

Так экскурсія Беларускай рабоча-сялянскай моладзі, наладжаная рэд. «Чыр. Зьмена» ў Ленінград—Кранштат—Волхаўбуд—упаўне заслугоўвае вялікай удзячнасьці.

М. Язьмін.

ЧАМУ ГЭТА ТАК: у прыватніка скураныя тавары ёсьць, а ў коопэратыве няма; раней кусок мыла важыў 500 грам—зараз 400; цэны на масла зьнізілі, ды масла... горкае даюць; коопэратыў купляе хлеб у... прыватніка.

Каб зьнізіліся цэны--павышай сваю актыўнасьць.

У нядзелю 29-га мая у Астрашыцкім Гарадку (Менская акруга) адбылася скліка包ая рэдакцыяй газэты «Чырвоная Зьмена», сумесна з РК ЛКСМБ, нарада комсамольцаў-коопэратыўных працаўнікоў сумесна з беспартыйнай моладзьдзю па пытаньню: **«зьніжэньне цэн і ўдзел у гэтым моладзі»**

На нарадзе ўдзельнічала 70 чалавек моладзі. Таксама было некалькі і пажылых дзядзькоў.

Удзел мас—гарантыя пасьпяховасьці.

(Даклад тов. Розенгауза. Белкоопсаюз).

— Чым тлумачыцца тое выключнае значэньне, якое прыдаецца пытаньню аб зьніжэньні цэн?

Цана робіць вялікі ўплыў на ўвесь уклад гаспадарчага жыцьця краіны; правільная політыка цэн садзейнічае росту ўсяе нашай народнай гаспадаркі.

Пытаньне зьніжэньня цэн—гэта пытаньне зьнішчэньня ножніц паміж прамысловымі таварамі і сельска-гаспадарчымі прадуктамі, гэта пытаньне **ўзмацненьня сувязі гораду з вёскай.**

Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі даючы паказаньні месцам аб зьніжэньні цэн, з асаблівай моцай падкрэсьлівае **ўдзел у гэтым шырокіх рабоча-сялянскіх мас**. Бяз самага актыўнага ўдзелу мас, якія павінны стварыць **грамадзкі кантроль** над дзяржаўнымі гандлёвымі організацыямі, мы поўнасьцю мэты не дасягнем. Коопэратыўны актыў, упаўнаважаныя, юнкоры, усе пайшчыкі, на сходах, праз друк павінны адзначаць усе ненормальнасьці ў справе зьніжэньня цэн.

Сабе зьніжаюць

Позьняк.

(Сакратар РК ЛКСМБ).

— У справе зьніжэньня цэн трэба зьвяртаць вялікую ўвагу на **спрашчэньне коопэрацыйнага апарату**. Не пашкодзіла-б, напрыклад, справе, **каб бухгальтэрыю Беларуцкага коопэратыву далучыць да бухгальтэрыі Астрашыцка-Гарадзецкага**, Гэта дало-б эканомію сродкаў.

А праўленьне Беларуцкага коопэратыву эканоміць іншым шляхам: яно ўхваліла зьменшыць сабе, і да таго малую, заробчую плату оа 5 рублёў.

Наша моладзь баіцца выказваць свае скаргі на коопэратывы.

Тут патрэбна наша большая актыўнасьць і сьмеласьць.

Пра бочкі, мыла, мяшкі і сьвятло

Раскінд Геня

(загадчыца крамаю Астр.-Гарадзецкага коопэратыву)

— Мы атрымалі з Белкоопсаюзу так званыя «прадзельныя накідкі». Зараз у гэтых накідках ёсьць шмат ненармальнасьцяў.

Напрыклад, **бочка ад селядцоў важыць улетку менш** (высыхае ад сонца), **чым увосень або зімою. А па «накідках» прыходзіцца лічыць вагу яе аднолькавым і зімою і летам.**

Раскінд Геня.

Ад нашага мястэчка да Менску толькі 20 вёрст. Мне здаецца, што **старшыня Астрашыцка-Гарадзецкага спажывецкага таварыства мог-бы выконваць абавязкі і закупшчыка.** Такім шляхам можна атрымаць экономію сродкаў, **за лік якіх можна будзе сьмялей зьніжаць цэны.**

Праўда, за зьніжэньне цэн нас лаяць нельга. Напрыклад, ранэй хустка каштавала **48 кап.**, а зараз—**30**; пуд солі--**96** кап,,—зараз **75**. Зьнізіліся цэны і на газу, скуру. Купляючы соль селянін гаворыць:—**любата зьніжэньне гэтае... 30 капеек у кішэні і засталося.**

Трэба лаяць Белкоопсаюз. Напрыклад, раней **кусок мыла, які важыў 500 грам, каштаваў 24 кап.; цяпер кусок мыла прадаецца за 20 капеек, але вага яго не 500 грам, а 400.**

Зьнізілася цана на хром, але разам з гэтым зьнізілася і яго якасьць.

У нашым коопэратыве часта бяз толку **гінуць мяшкі, бочкі, скрынкі. Вучоту іх няма.** А скарыстаўшы гэтыя рэчы-можна ў месяц **зьберагчы 30 рублёў.** Таксама часта **гарыць у пакоях сьвет тады, калі гэта непатрэбна.**

Што дала нарада

Паваротны (Рэд. „Чырвонай Зьмены“).

— Рэдакцыя газэты **«Чырвоная Зьмена» і Белкоопсаюз**, склікаючы гэту нараду, хацелі **выявіць, як удзельнічае моладзь у кампаніі па зьніжэньню розьнічных цэн, у чым гэты ўдзел выражаецца, а разам з тым пачуць ад маладого пакупацеля яго скаргі** (калі такія ёсьць) **на працу коопэратыву. каб у далейшым іх зьнішчыць.**

У гэтым годзе дождж мяшае многім працам на полі, пашкодзіў ён і нашай нарадзе: **моладзь з далёкіх сельсаветаў зьявіцца не магла.**

Тыя таварышы, што тут выступалі, зусім правільна зазначалі на той шэраг недахопаў, якія ёсьць у працы коопэратываў. Гэта дае магчымасьць думаць, што і **нявыяўленых** скаргаў таксама ёсьць нямала.

На днях у Астрашыцкім-Гарадку будзе сход пайшчыкаў, дзе праўленьне коопэратыву будзе рабіць справаздачу аб сваёй працы.

Мы спадзяемся, што сёньняшняя нарада «раскачала» астрашыцкую моладзь і яна у сходзе пайшчыкаў прыме актыўны ўдзел. Таксама будзем чакаць ад вас допісаў у газэту аб вашым удзеле ў зьніжэньні цэн.

Калі спадзе гэта яблыка?

Чаму няўдзельнічаем?

(Талочын, Аршанская акруга)

Выступаючы ў спрэчках на справаздачным сходзе праўленьня коопэратыву комсамолец **Шапіра** адзначыў дасягненьні у працы коопэрацыі, як адчуваецца сярод насельніцтва зьніжэньне цэн.

Другі комсамолец зазначае на адсутнічаньне масавага кантролю за працай па зьніжэньню цэн у коопэрацыі, крамныя камісіі не праводзяць ніякай працы, комсамольскія і прафсаюзныя організацыі ня прымаюць удзелу ў працы коопэрацыі, у крамах коопэрацыі няма скрынак для скаргаў альбо скарговых кніг Некаторыя цэны ў коопэрацыі яшчэ да гэтага часу высокія. Вось, напрыклад, **мыла: у аптэцы кавалак мыла каштуе 20 кап. у коопэрацыі-ж—24 кап.**

— Коопэрацыя не вядзе ніякай культпрацы сярод насельніцтва,—кажа комсамолец **Каган**. Частыя конфлікты з служачымі абыходзяцца коопэрацыі ў вялікія грошы.

Вышэйпамянёныя комсамольцы адзінкі. Уся-ж маса комсамольцаў, нават зьяўляючыхся пайшчыкамі коопэрацыі, на справаздачным сходзе адсутнічала.

Міхась Зак.

На гэта ня можна.

«Пушка» звычайныя папяросы. Каштавалі яны 12 кап. пачка. Табачны трэст аддаў загад зьнізіць цэны на гэтыя папяросы да 11 кап.

Але што мы бачым? Прыватнікі, якія прадавалі гэтыя папяросы па 12—выконваюць загад і зьніжаюць цэны да 11 кап. а дзяржаўныя ўстановы: МЦРК, МІКО, Бел. Ларок прадаюць па старой цане.

— Як можна зьніжаць—кажуць яны —калі на пачках надрукавана—цана 12 кап.?

Курэц.

Чаму дарагія абеды?

У Менску пры кожным мясцкоме профсаюзу існуюць коопэрацыйныя камісіі. Да гэтых камісій прымацаваны сталоўкі, ці крамы коопэрацыйныя.

Вось нядаўна на агульным сходзе працаўнікоў Менскай аб'яднанай профтэхшколы быў пастаўлен даклад сталоўкі МЦРК № 2.

Выявілася шэраг фактаў, зусім непатрэбных выдаткаў у сталоўцы.

Сталоўка прыносіць дэфіцыту каля 10 тысяч руб. у год.

У сталоўцы **25 працаўнікоў. Афіцыянткі не загружаны працай поўнасьцю, ходзяць значную частку дню бяз працы.**

І ў выніку цэны на абеды такія, што рабочы ці служачы з сярэднім акладам пэнсіі ня можа палуднаваць у гэтай сталоўцы. Абед пайшчыкам каштуе 55 к.

Прадукты купляюць так, што яны абходзяцца вельмі дорага.

Вось сталоўка профтэхшкол купляе тыя-ж прадукты і яны ёй каштуюць каля 10 кап. дзешавей на абед, чым гэтай МЦРКопаўскай сталоўцы.

На сходзе зазначалі, што ў некаторых сталоўках астаткі ад абедаў ня выкідваюцца, а імі, напрыклад, выкормліваюцца сьвіньні.

Матар'ял сходу пойдзе ў праўленьне МЦРК. Трэба спадзявацца, што праўленьне прызадумаецца над пытаньнем лепшай організацыі сваіх сталовак.

Сіманчык Вера

Старшыня Калодзішчынскага Спажывецкага т-ва (Астрашыцка-Гарадзецкі-раён). Да прыходу яе на гэту працу т-ва мела дэфіцыт. Цяпер коопэратыў працуе вельмі добра

Аб чым думае „цэнтр“?

Міхедка

(упаўнаважаны ад пайшчыкаў, пажылы селянін-бедняк вёскі Узбор'е)

— Што гэта наша за коопэрацыя, калі ў ёй скураных тавараў мала. У прыватных крамах колькі душы зажадаецца, а ў коопэратыве зусім няма.

Коопэратывы нам гавораць:—**у цэнтры таксама няма.** Дык дзе-ж бярэ прыватнік? Выходзіць так, што **«цэнтр» —для прыватніка, а не для нас--коопэратараў. Трэба, каб «Чырвоная Зьмена» так накрычала аб гэтым, каб «цэнтру» аж млосна стала.**

Крамных камісій у Астрашыцка-Гарадзецкім коопэратыве няма. Гэта ненармальна. Можа дзякуючы гэтаму і нельга «здагадацца» ці цэны зьніжаюцца, ці не.

У нас у коопэратыве нельга бачыць, як зьніжаюцца цэны, наколькі і на якія рэчы.

Таварышы казалі, што **якасьць тавараў, якія вырабляюцца на нашых фабрыках і заводах, у зьвязку з зьніжэньнем цэн пагоршылася.** Дык што-ж робіць на гэтых заводах і фабрыках наша савецкае «начальства»? Чаго-ж на яго глядзець!

Нам-сялянам патрэбен добры і танны тавар. Мы чакаем яго і спадзяемся, што атрымаем ад савецкага ўраду.

„Рыхтуй летам сані, а зімою калёсы“.

Станкевіч

(комсамолец—самастойны гаспадар з вёскі Дафарэнцы).

Добра робіць наша комсамольская газэта **«Чырвоная Зьмена»**, што **зьвяртае так многа ўвагі зьніжэньню цэн. Гэта можа сапраўды прымусіць нашы коопэратывы выканаць дадзеную ім дырэктыву.**

Наш вясковы коопэратыў яшчэ слаба працуе. Чаму так? **Таму, што пайшчыкі ў гэтым мала зацікаўлены.** Трэба, каб пайшчыкі добра памяталі, што **коопэрацыя—іх збавеньне ад беднасьці** і усямерна ўзмацнялі яе.

Кепска, што нашы коопэратывы улэтку ня рыхтуюцца да восені. Напрыклад, увосень сялянам прыходзіцца прадаваць свае тавары за бясцэнак. **А вясною бедната застаецца бяз хлеба і ця можа купіць, бо заможнікі дзяруць апошнюю скуру.** Коопэратыў-жа хлеба на продаж ня мае.

Ня лепш і у менскіх коопэратывах. Сёлетняя вясна халодная, сена няма, трэба было купляць вотрубі. Прыедзеш у Менск. **Калі зранку ня купіш вотрубяў—значыць і ня купіш.** Прыходзіцца прыватніку пераплачваць. А гэта вельмі адчуваецца на «бюджэце» селяніна-бедняка.

Трэба, каб моладзь больш цікавілася жыцьцём коопэрацыі, тады і праца яе палепшыцца.

Што даражэй, ці 2 капейкі, ці горкае масла?

Мельцар

(комсамолка, кіраўнічка дзіцячага саду).

— За зьніжэньне цэн трэба лаяць наш коопэратыў. **Раней масла каштавала 82 капейкі, цяпер 80. Але масла цяпер такое горкае, што** ужываць яго нельга.

Таксама і хлеб у нас дорага прадаецца: **у Менску кілё 14 кап., а ў нас 16.** Чаму так? --**Таму, што коопэратыў купляе хлеб у прыватніка.** Трэба, каб коопэратыў прадаваў свой хлеб.

Новая моладзь

...Пачне начытаны, ва многім асьвядомлены чалавек гаварыць разумна пра розныя праявы ў жыцьці, падмацоўваць свае довады наглядным і бясспрэчнымі прыкладамі, пачне ён ажыўляць сваю гутарку вялікай вастраты гумарам, што набыў чытаючы кнігі--слухаеш, забываешся пра ўсё, толькі соцыяльны інстынкт не дазваляе забыцца пра сябе самога, толькі ён тармошыць тваю сьвядомасьць, разьдзірае яе на часткі, лае сябе за сваю адсталасьць...

Або музыка... Хто ня любіць музыку? —Такіх людзей няма. Іх і ня будзе.

Калі скрыпач, гарманісты, ці музыка другога інструманту, пачне ўліваць сваю душу ў прыемныя трэлі, забудзецца пра ўсё акаляючае, каб сваім дасканалым слухам дапамагчы прывыкшым пальцам аздобіць музычны пераход прыемнымі пералівамі—на тварах моладзі зьявяцца прыметы глыбокай задумлёнасьці, вочы як расчыняцца, так і замерзнуць у такім становішчы, ніхто ня кратаецца і кожны думае:

— **Чаму і я ня музыка... чаму мы ўсе ня музыкі... вось тады было-б добра, весела, прыемна...**

Прыхільна адносіцца моладзь і да песьні. Зацягне дзяўчына, ці хлапец прыгожую мэлёдыю, пачнуць шчыпаць сьвядомасьць слухача вялікія словы добрай песьні, хочацца і яму падцягнуць ды... слоў няведае.

І так вельмі часта бывае.

Але ёсьць расійская паговорка, якая кажа: **«охота пуще неволі»**. І калі зьявіцца вялікая ахвота да чаго небудзь у нашай моладзі--атрыманьне перамогі ў гэтым бясспрэчнае.

Мне хочацца расказаць пра некалькі чалавек моладзі з Астрашыцкага-Гарадка, якая ажыцьцяўляе словы Інтэрнацыяналу —**«хто быў нічым, той стане ўсім»**, якая ня сумуе слухаючы музыку, песьні...

* * *

Ванька Позьняк. Некалькі год таму назад быў малым хлопцам. Выбралі сакратаром Астрашыцкага сельсавету. Працаваў добра. Праз год, у часе перавыбараў сельсавету, калі прышлося выбіраць старшыню, сяляне ў адзін голас:—**Ваньку нам давай!** І Ваньку аднагалосна выбралі ў старшыні. І тут не надкачаў ён. Наступны год ужо Ванька працуе ў волвыканкоме, займае там розныя пасады..,

Адчыніліся курсы прапагандыстых пры ЦК КП(б)Б. Пасылаюць на іх Позьняка. Скончыў. Назначылі ў акругу і далі на два тыдні водпуск. Прыяжджае ў Гарадок. Райком партыі даведваецца, што Ваньку накіроўваюць у другую акругу—упарта протэстуе і ня пускае з працы ў сваім раёне.

Цяпер Позьняк другі год сакратаром комсамольскага райкому. У організацыі карыстаецца вялікай пашанай. А пад яго кіраўніцтвам ячэйка «Чырвонага Крыжу» пабудавала лазьню, якая ўмяшчае 150 чал. зразу.

Прачынаецца Ванька кожны раз у 6 гадзін раніцы. Бярэцца за кнігі і займаецца да 10 гадзін. Так кожны дзень.

— Не магу працаваць,—кажа Позьняк,—калі не пазаймаюся раніцай гадзін чатыры.

Цікавіцца ўсімі пытаньнямі навукі, ўва ўсім разьбіраецца.

Ён—і фізкультурнік найлепшы, музыкант, гумарыст...

Вось чаму Ванька можа жартаваць з **Громам Громавічам** (ёсьць такі ў Гарадку дзяцька сур'ёзны) і не разазлаваць яго, а наадварот—расьсьмяшыць, як маленькае дзіцятка.

* * *

Марфа. У мястэчку яе так і знаюць. Была батрачка. Стала старожкай у нардоме, які адбудован з сынагогі. Марфа—малапісьменная і ёй цяжка разьбірацца ў кніжках.

У нардоме стаіць рояль. Сьпярша паглядзела Марфа на гэты «чорны стол» з усьмешкаю і не пасьмела дакрануцца. Потым папрасіла ў загадчыка ключ, адамкнула і пачала падбіраць матыў прыпевак. Яна гэты матыў ведала добра і праз гадзіну нясьмела дакранаючыся клавішаў выігрывала яго на роялі. Зьдзівіла і зацікавіла Марфу яе здольнасьць.

Цяпер Марфа—найлепшы музыкант на роялі. Некаторыя пачалі зваць яе ў мястэчку «самародкам музыкі». Грае ў кіно.

Так і сёньня... перад нарадаю. Прышла **Марфа** адамкнула рояль і пачала весела бегаць пальцамі па клавішах. Сабралася шмат моладзі. Просяць сыграць тое, што іграла «вунь тады». Марфа іграе шмат мотываў і назоў усім ня ведае. Яна дагадваецца, што просяць яе сыграць і пачынае падбіраць акорд...

Прышла **Гануля**—найлепшая сьпявачка ў мястэчку. Села каля Марфы, шапнула ёй навуха і зацягнула: «Слышен звон бубенцов издалека»... Марфа падхапіла гукамі роялі і песьня сонечнымі праменямі пачала распаўзацца па раней цьмяных сьценах сынагогі.

Весела і радасна ўсім.

Усе слухаюць з запоем, а на тварах сьвеціцца:—каб усе умелі граць, сьпяваць... было-б весела!

Зьм. Паваротны.